

Základní škola Štefánikova 566, Hradec Králové 11
500 11 Hradec Králové, tel. 495 269 353, 495 268 838
e-mail:škola@zsstefanikovahk.cz

Preventivní program školy

2023 - 2024

Vypracovala: Bc. Martina Štinová
školní metodik prevence

Realizace: všichni pedagogičtí a nepedagogičtí pracovníci školy, žáci, rodiče

Obsah:

Úvod	3
Prevence rizikového chování	3
1. Charakteristika školního prostředí	3
1.1 Základní údaje o škole	4
2. Východiska pro vypracování preventivního programu	5
3. Školní metodik prevence jako součást týmu	6
4. Cíle minimálního preventivního programu	6
4.1 Dlouhodobé cíle prevence	6
4.2 Krátkodobé cíle prevence	7
5. Cílové skupiny	7
5.1 Žáci	7
5.2 Pedagogický sbor	7
5.3 Spolupráce s rodiči	7
6. Realizace preventivního programu školy	8
6.1 Spolupráce s odborníky – specifická prevence	8
6.2 Nеспецифická prevence	12
7. Propojení preventivního programu školy s ŠVP	12
8. Plánované aktivity pro školní rok 2020/2021	14
9. Databáze odborníků	14
10. Evaluace	16
11. Závěr	16

Přílohy

1. Prevence školní neúspěšnosti	17
2. Program proti šikanování	18
2.1 Informace pro žáky - šikanování.....	21
2.2 Informace pro rodiče – šikanování	22
3. Krizový plán školy	23

Úvod

Problematika rizikového chování narůstá a dotýká se i dětí, které navštěvují základní školu. Je tedy důležité zahájit primární prevenci právě v době povinné školní docházky a poskytnout žákům potřebné informace formou, která je přiměřená jejich věku.

V tomto věku patří žáci k nejohroženější skupině, a proto i naše škola připravuje a realizuje program primární prevence rizikového chování, do něhož se snaží zahrnout co nejvíce spolupracujících subjektů včetně rodičů žáků.

Prevence rizikového chování

Primární prevence rizikového chování u dětí a mládeže v působnosti ZŠ Štefánikova zahrnuje především aktivity v oblastech prevence:

- užívání návykových látek, alkoholu, tabákových a nikotinových výrobků, anabolik, medikamentů a dalších látek
- rizikové chování v dopravě
- poruchy příjmu potravy
- násilí, šikanování, kyberšikana, týrání a zneužívání dětí v rodině, domácí násilí
- homofobie – nepřátelství vůči lidem s menšinovou sexuální orientací či pohlavní identitou
- extremismus – xenofobie, rasismus, intolerance a antisemitismus
- vandalismus
- záškoláctví
- krádeže
- formy násilného chování – kriminalita, delikvence
- netolismus (virtuální drogy) a patologické hráčství (gambling)
- sebepoškozování
- nová náboženská hnutí, sekty
- rizikové sexuální chování
- subkultury
- hazardní hraní
- psychické krize

Aktivity školy jsou cíleně směřovány k efektivní primární prevenci vedoucí k předcházení rizikovým jevům v chování žáků anebo k včasnému rozpoznání a odpovídající intervenci.

1. Charakteristika školního prostředí

Základní škola, Hradec Králové, Štefánikova 566 je poměrně velkou sídlištní školou. Vykonává činnost základní školy, školní družiny a školní jídelny.

Počet žáků ve školním roce 2023 – 2024 (k 15. 9. 2023) je 890, z toho 491 na 1. stupni - ve 20 třídách a 399 na 2. stupni – v 17 třídách. 276 dětí z prvních až čtvrtých ročníků potom pravidelně navštěvuje školní družinu, která čítá celkem 10 oddělení. Tři žáci jsou vzdělávání

v zahraničí, 48 dětí spadá do předmětu speciální pedagogické péče (PSPP), 5 žáků má vypracovaný individuální vzdělávací plán (IVP), ve třídách pracuje 7 asistentů pedagoga. Na škole se vzdělává 1 žákyně s těžkou poruchou sluchu. Výchovně-vzdělávacího procesu se momentálně účastní také 24 ukrajinských žáků.

Škola sama je členěna do 7 budov: pavilony učeben U1, U2 a U3, pavilon družin, pavilon školní jídelny, pavilon tělocvičen (2) a bazénu, pavilon vedení. Ke škole patří také vnitřní atrium, školní pozemek využívaný pro výuku, velké sportoviště a hřiště se speciálními prvky pro družinu. Všechna tato prostranství jsou v hojné míře smysluplně využívána.

Výuka na škole probíhá podle Školního vzdělávacího programu pro základní školy – Štefánek, č. j. 640/07. Materiálně-technické vybavení školy, prostorové podmínky pro vzdělávání, množství pomůcek i vybavenost výpočetní i komunikační technikou umožňuje kvalitní plnění cílů stanovených v programu.

I když velikost a umístění školy patří vzhledem k výskytu problémového chování mezi rizikové, potíže s rizikovým chováním se objevují v malé míře a jsou zvladatelné, neboť jsou včas zachyceny a účinně řešeny. Na jejich řešení se podílí vedení školy, školní poradenské pracoviště - ve složení: výchovná poradkyně, metodik prevence, školní psycholog a speciální pedagog - spolu s třídními učiteli a zákonnými zástupci dítěte.

1.1 Základní údaje o škole.

Název školy	Základní škola, Hradec Králové, Štefánikova 566
Adresa	Štefánikova 566/26, Hradec Králové 11, 500 11
IČO	62 694 987
IZO	045 980 497
Zřizovatel	statutární město Hradec Králové
Ředitel	Mgr. Bc. Roman Polda
Telefon	731 131 028
Kancelář školy	492 604 900, 495 269 353
E-mail	skola@zsshk.cz
Adresa internetové stránky	www.zsstefanikovahk.cz

Zástupce ředitele 1. stupeň	Mgr. Lenka Špičánová
Telefon	492 604 908, 739 036 933
E-mail	spicanova@zsshk.cz

Zástupce ředitele 2. stupeň	Mgr. Kateřina Matoušková
Telefon	492 604 909, 702 190 460
E-mail	matouskova@zsshk.cz

Zástupce ředitele pro prevenci (metodik prevence)	Bc. Martina Šitinová
Telefon	492 604 925, 724 391 680
E-mail	sitinova@zsshk.cz
Konzultační hodiny	dle domluvy

Zástupce ředitele pro kariérové poradenství a výchovný poradce	Mgr. Marcela Balcarová
Telefon	492 604 907, 725 855 315
E-mail	balcarova@zsshk.cz
Konzultační hodiny	Čt 14:00 – 15:30, Pá 9:45-10:00

Školní psycholog	Mgr. René Hůlek
Telefon	720 944 905
E-mail	hulek@zsshk.cz
Konzultační hodiny	Út 8 – 16:30, St (pouze liché týdny) 8 – 14:00, Pá 8 - 16:00

Speciální pedagog	Mgr. Vladimíra Butová
Telefon	720 944 595
E-mail	butova@zsshk.cz
Konzultační hodiny	dle domluvy

2. Východiska pro vypracování preventivního programu školy

Pro vypracování Preventivního programu školy byly použity následující materiály:

Školský zákon

Školní vzdělávací program Štefánek

Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, ve znění pozdějších předpisů

Metodické doporučení MŠMT k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních

Metodický pokyn MŠMT k prevenci a řešení šikanování ve školách a školských zařízeních

Metodický pokyn MŠMT k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví

3. Školní metodik prevence jako součást týmu

- ředitel školy: Mgr. Bc. Roman Polda
- zástupci ředitele školy: Mgr. Kateřina Matoušková (2.stupeň) a Mgr. Lenka Špičánová (1.stupeň)
- vedoucí vychovatelka: Julie Horká
- výchovný poradce: Mgr. Marcela Balcarová
- metodik prevence: Bc. Martina Štinová
- školní psycholog: Mgr. René Hůlek
- speciální pedagog: Mgr. Vladimíra Butová

Tento tým se schází při řešení problémových situací (jak pomoci dětem, rodičům i učitelům), domlouvá postup při zjišťování problémového chování, sjednává schůzku s rodiči. Sleduje žáky z problémového prostředí a seznamuje pedagogické pracovníky s postřehy a zajímavostmi z rozhovorů s odborníky nebo z přednášek a seminářů.

Za realizaci a koordinaci preventivních aktivit na škole odpovídá metodik prevence. Na plnění preventivního programu školy spolupracuje s vedením školy, třídními učiteli a dalšími pedagogickými pracovníky, nepedagogickými pracovníky, příslušnými odborníky v problematice rizikového chování, všemi žáky školy a jejich rodiči.

4. Cíle preventivního programu

Cílem primární prevence je zvýšení odolnosti dětí a mládeže vůči projevům rizikového chování.

Cílem našeho programu je, aby se preventivní výchovně vzdělávací působení stalo neoddělitelnou součástí výuky a života školy. Zkušený pedagog dokáže konkrétní témata prevence uplatnit v jakémkoliv předmětu.

4.1 Dlouhodobé cíle prevence

- vytvářet příjemné, klidné a bezpečné klima ve škole
- vytvářet důvěryhodný vztah mezi žáky a učiteli
- usilovat o stále lepší spolupráci a komunikaci s rodiči našich žáků
- podporovat vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti prevence rizikového chování
- sledovat individuální potřeby žáků, včas podchytit vývojové poruchy učení a chování
- nabídnout žákům množství volnočasových aktivit, motivovat je naplňovat volný čas hodnotným způsobem
- vést žáky k odpovědnosti za své chování, zdravému sebevědomí, zvládnutí stresů a stanovení si reálných cílů v životě
- předcházet rizikovému chování v oblasti: záškoláctví, šikany a kyberšikany, násilí, vandalismu a kriminality, užívání návykových látek, netolismu, gamblingu, rasismu a xenofobie, poruch příjmu potravy, týrání a zneužívání dětí, ohrožování mravní výchovy mládeže, domácího násilí, atd.

4.2 Krátkodobé cíle prevence

- zapojit všechny pedagogy do systému prevence a začlenit problematiku prevence rizikového chování do výuky jednotlivých předmětů v rámci ŠVP
- motivovat učitele k aktivnímu zapojení se do realizace programu i neformálně – při běžné komunikaci se žáky – důležitá je spolupráce pedagogů a jejich vzájemná informovanost o chování žáků
- spolupracovat s odborníky a organizacemi z oblasti prevence, zajistit odpovídající množství preventivních aktivit – programů, besed, přednášek atd.
- podporovat spolupráci žáků z různých ročníků
- začlenit prevenci do obsáhlé kapitoly školní práce, kterou tvoří aktivity mimo vyučování – družina, školy v přírodě, lyžařské kurzy, výlety, exkurze, atd.
- podporovat smysluplné trávení volného času žáků – společné akce školy pro žáky, rodiče i pedagogy, nabídka zájmových kroužků, navést na nízkoprahová zařízení v místě školy
- aktivně spolupracovat s rodiči žáků, posilovat důvěru rodičů k instituci

5. Cílové skupiny

5.1 Žáci

- chovat se zodpovědně vůči sobě a svému okolí
- účelně plánovat čas na povinnost, zábavu a odpočinek
- dodržovat zdravý životní styl
- mít svůj názor, řešit problémy, dokázat vyhledat pomoc

5.2 Pedagogický sbor

- podílet se na realizaci preventivního programu školy, spolupracovat s metodikem prevence
- procházet průběžně školeními, která se týkají rizikového chování, v průběhu školního roku si vybírat z bohaté nabídky vzdělávacích programů, přednášek a seminářů
- pravidelně se scházet na pedagogických radách, kde hodnotí, sdílí, konzultují, navrhuji či přijímají opatření
- rozpoznat a zajistit včasnou intervenci v různých případech rizikového chování

5.3 Spolupráce s rodiči

- na webových stránkách školy jsou neustále k dispozici informace o akcích pořádaných školou, zajímavých programech i volnočasových aktivitách
- o veškerém dění ve škole informujeme rodiče prostřednictvím žákovské knížky, elektronické žákovské knížky – online systém Bakaláři, e-mailovou poštou nebo telefonicky, na pravidelných třídních schůzkách (2 – 3x ročně) anebo informacích (2x ročně)

- v případě potřeby si konkrétní vyučující, třídní učitel, výchovný poradce nebo metodik prevence pozve rodiče k osobnímu jednání, z jednání se sepiše záznam o pohovoru s rodičem a ten je uložen v třídním výkazu žáka či u metodika prevence
- každoročně pořádáme oblíbené akce, které se konají za hojné účasti rodičů našich žáků – Den otevřených dveří, Školní akademie, Adventní tvoření, Vánoční a Velikonoční dílny, besídka ke Dni matek a otců, Hobby výstava, slavnostní rozloučení s žáky devátých ročníků

6. Realizace preventivního programu školy

6.1 Spolupráce s odborníky – specifická prevence

Magistrát města Hradce Králové – sociální odbor, oddělení péče o děti a mládež – kurátoři
Pedagogicko psychologická poradna a Speciálně pedagogické centrum KHK
Policie ČR
Městská policie
Prostor Pro o. s.
Nízkoprahové centrum Modrý pomeranč
Středisko výchovné péče Návrat
Školské poradenské pracoviště Mozaika
Informační centrum úřadu práce HK

Dlouhodobé bloky primární prevence svěřujeme hradecké organizaci **PROSTOR PRO** o. s. V průběhu celého školního roku probíhají pravidelná setkání žáků *všech tříd* *šestých ročníků*, jejich tř. učitelů a lektorů, kteří připravují pro naše svěřence programy „ušité na míru“ – podle situace a přání třídních učitelů. Velký význam z hlediska prevence má - a nám se již dlouhodobě osvědčuje - když se žáci za pomoci vyškolených lektorů a třídního učitele dohodnou na základních pravidlech chování ve třídě. Tato pravidla si společně sepíší a vyvěsí ve třídě. S třídním učitelem si žáci stanoví opatření za nedodržování těchto pravidel, ale také systém odměňování pochvalami.

Lektoři pracují s žáky ve třech tříhodinových blocích. Hlavní náplní těchto setkání jsou vztahy ve třídě a vzájemná spolupráce, šikana, kyberšikana a nebezpečí sociálních sítí, bezpečnost v online prostoru. Pro zkvalitnění vztahu mezi žákem a učitelem vyžadují lektoři na těchto blocích většinou přítomnost a aktivní účast třídního učitele. Před zahájením bloku konzultují lektoři s třídním učitelem aktuální stav třídy a představí program následného bloku včetně zapojení se třídního učitele. Po skončení bloku primární prevence následuje závěrečná konzultace lektorů s pedagogem - zhodnocení práce kolektivu, třídní učitel se vyjádří k průběhu bloku a zhodnotí jednotlivé aktivity – co se žákům dařilo a co nikoliv.

Součástí této dlouhodobé prevence je obsáhlá závěrečná zpráva pro metodika prevence a každého třídního učitele včetně portfolia aktivit vhodných pro následnou práci s kolektivem.

Naše škola úzce spolupracuje se **Školským poradenským pracovištěm Mozaika**. Využíváme možnost konzultací, pozorování, diagnostikování sociálního klimatu třídy – sociometrického šetření, které odhaluje negativní chování jednotlivců a vliv zdravého jádra třídy anebo následné intervence v našich třídních kolektivech. Třídní učitelé tak dostávají jakýsi „návod“, jak se třídou pracovat, na co se zaměřit, aby výsledkem byly zdravé kolektivy. Postavení svého dítěte v kolektivu pak mohou rodiče konzultovat podle zájmu

s pracovníky Mozaiky. Mozaika pak mnohdy rovněž naplňuje individuální potřeby pedagogů, žáků i rodičů.

V loňském roce Mozaika mapovala fungování kolektivu ve 4 třídách prvního stupně.

Při řešení některých opravdu závažných problémů nám pomáhá **Středisko výchovné péče Návrat**.

Vzhledem k vysokému počtu integrovaných žáků se specifickými vzdělávacími potřebami velmi úzce spolupracujeme s **Pedagogicko-psychologickou poradnou a Speciálně pedagogickým centrem Královéhradeckého kraje**.

Pravidelně spolupracujeme s **Nízkoprahovým zařízením pro děti a mládež Modrý pomeranč**. Velikou výhodou je blízkost obou našich zařízení a tudíž „starání se“ o stejné děti. Pracovníci centra se v rámci třídních schůzek představují rodičům a následně realizují informačně-preventivní programy pro žáky, zaměřené na představení svého centra jako možnosti smysluplného trávení volného času s širokou nabídkou event. pomoci (od domácích úkolů...přes prevenci rizik. chování...po hledání brigády).

Nejdříve byli rodiče žáků všech 3., 5. a 7. ročníků na třídních schůzkách informováni o možnostech využití a způsobech působení tohoto zařízení a následně 12 tříd právě 3., 5. a 7. ročníků navštívilo Modrý pomeranč (klub eFko a klub eSko) a zakusilo jejich preventivně-informační programy.

Spolupráce s **Městskou policií či Policií ČR** je na naší škole již téměř samozřejmostí. Celé třídní kolektivy docházejí opakovaně na připravené besedy do center prevence ve Třebši a v Malšovicích. Besedy svým obsahem odpovídají věku žáků a žáci i vyučující je hodnotí velmi kladně. (nejčastější témata besed a přednášek: bezpečné chování, šikana, bezpečí v elektronickém světě, návykové látky, právo a morálka, trestní odpovědnost, základy první pomoci, dopravní výchova, bezpečí v silničním provozu, ...)

PČR - Bezpečně v kyberprostoru I. a II., Tvoje cesta onlinem, a Tvoje cesta načisto jsou témata přednášek, kterých se zúčastnili žáci 4., 7., 8. a 9. ročníků (celkem 17 tříd)

Preventivní pro královéhradecký kraj připravila pro naše rodiče hned 2 přednášky – podzimní se zaměřením na stále aktuální rizika sociálních sítí a jarní – rovněž aktuální a velmi ožahavé téma nových návykových látek. Obě přednášky se setkaly s pozitivním ohlasem a významnou měrou nám pomáhají získat pro spolupráci rodiče a tím snižovat výskyt rizikového chování našich žáků. Účast rodičů – soc. sítě - 75 rodičů, nové návykové látky – 32 rodičů.

MP – 4., 5. a 7. ročníky (celkem 12 tříd) absolvovaly přednášky a praktickou dopravní výchovu s důrazem na bezpečí v silničním provozu v centru prevence MP ve Třebši.

V případě řešení závažných problémů zásadním způsobem narušujících výchovně vzdělávací působení školy neváháme oslovit **OSPOD** při Magistrátu města Hradec Králové, jehož činnost se řídí zákonem o sociálně-právní ochraně dětí.

Žáci 9. ročníku každoročně dochází na **Úřad práce**, kde jsou vhodným způsobem motivováni ke správné volbě střední školy či budoucího povolání.

Akce cílené na prevenci rizikového chování, které proběhly v loňském školním roce:

8.B,C	8. září 2022	Bezpečné nábřeží
18 pedagogů	10. října 2022	2.seminář etické výchovy (téma: Třídní učitel)
vých. poradkyně	14. října 2022	Úřad práce – setkání se zástupci SŠ
všichni pedagogové	17. října 2022	Školení CO
1 pedagog	17. – 18. října 22	Práce s žáky s poruchami chování
4.A, B	20. října 2022	PČR - Bezpečně v kyberprostoru I.
8.C	20. října 2022	PČR - Bezpečně v kyberprostoru II.
4. C, D	2. listopadu 2022	PČR - Bezpečně v kyberprostoru I.
9.C	2. listopadu 2022	Úřad práce
9. B, D	7. listopadu 2022	Úřad práce
5.D	8. listopadu 2022	MP - Dopravní hřiště
rodiče 5. + 7. ročníků	8. listopadu 2022	Modrý pomeranč
7.B, D	9. listopadu 2022	PČR - Bezpečně v kyberprostoru II.
5.C	9. listopadu 2022	MP - Dopravní hřiště
7.A	10. listopadu 2022	MP – Právo, morálka, odpovědnost
rodiče	10. listopadu 2022	PČR – „Děti, škola a trestní odpovědnost“
9. ročníky	11. listopadu 2022	Aldis – prezentace středních škol (odpoledne)
18 pedagogů	14. listopadu 2022	3. seminář etické výchovy (téma: Učitel a žák)
9.A	14. listopadu 2022	Úřad práce
6.C	15. listopadu 2022	Prostor Pro – blok primární prevence
5.A	16. listopadu 2022	MP - Dopravní hřiště
všichni pedagogové	21. listopadu 2022	školení BOZP
9.A, C	24. listopadu 2022	PČR – Tvoje cesta načisto
7.C	28. listopadu 2022	MP – Právo, morálka, odpovědnost
5.A	28. listopadu 2022	MP - Dopravní hřiště
výchovná poradkyně	1. prosince 2022	schůzka s rodiči – přijímačky na SŠ (9. roč.)
7.B	12. prosince 2022	MP – Právo, morálka, odpovědnost
6.B	12. prosince 2022	Prostor Pro – blok primární prevence
7. A, C	13. prosince 2022	PČR - Bezpečně v kyberprostoru II.
8.A	13. prosince 2022	PČR – Tvoje cesta načisto
2. ročníky	13. prosince 2022	Dentální hygiena
7.D	14. prosince 2022	MP – Právo, morálka, odpovědnost
8.E	20. prosince 2022	PČR – Tvoje cesta načisto
5.A	10. ledna 2023	MP - Dopravní hřiště
1 pedagog	11. – 15. ledna 23	kurz Zdravotník zotavovacích akcí
5.B	11. ledna 2023	MP - Dopravní hřiště
5.C	17. ledna 2023	MP - Dopravní hřiště
5.D	18. ledna 2023	MP - Dopravní hřiště
8.B	24. ledna 2023	PČR - Bezpečně v kyberprostoru II.
8.D	24. ledna 2023	PČR – Tvoje cesta načisto
8.D	6. února 2023	exkurze Zdravotní škola HK
5.A, C	7. února 2023	Modrý pomeranč
6.D	7. února 2023	Prostor Pro – blok primární prevence
9.B, D	9. února 2023	PČR – Tvoje cesta načisto
5.B	9. února 2023	Modrý pomeranč
5.D	10. února 2023	Modrý pomeranč
6.B	10. února 2023	Prostor Pro – blok primární prevence
5.C	20. února 2023	MP - Dopravní hřiště

18 pedagogů	27. února 2023	4. seminář etické výchovy (Třídnické hodiny)
2 pedagogové	22. února 2023	seminář Sociální a emoční zralost dětí ...
9. ročníky	28. února 2023	příjímačky nanečisto
7. A, C	6. března 2023	Modrý pomeranč
6.C	7. března 2023	Prostor Pro – blok primární prevence
7.B, D	8. března 2023	Modrý pomeranč
1. ročníky	14. března 2023	dentální hygiena
6.B	23. března 2023	Prostor Pro – blok primární prevence
metodik prevence + 1 pedagog	23. března 2023	Asertivita a řešení problémů
4.A	27. března 2023	MP - Dopravní hřiště
6.A	27. března 2023	Prostor Pro – blok primární prevence
4.B	28. března 2023	MP - Dopravní hřiště
4.C	29. března 2023	MP - Dopravní hřiště
4.D	30. března 2023	MP - Dopravní hřiště
6.D	5. dubna 2023	Prostor Pro – blok primární prevence
6.C	18. dubna 2023	Prostor Pro – blok primární prevence
rodiče	18. dubna 2023	PČR – Nové návykové látky
rodiče (3.ročníky)	18. dubna 2023	Modrý pomeranč
3.C, B	24. dubna 2023	Modrý pomeranč – klub eSko
3.A, D	25. dubna 2023	Modrý pomeranč – klub eSko
metodik prevence	26. dubna 2023	MmHK – pracovní setkání metodiků
asistent pedagoga	27. dubna 2023	Desatero pro asistenty pedagoga
vybraní žáci	4. května 2023	Dopravní soutěž mladých cyklistů
družina (2oddělení)	5. května 2023	návštěva hasičské zbrojnice
6.A	18. května 2023	Prostor Pro – blok primární prevence
9.A, D (děvčata)	18. května 2023	kosmetický workshop
asistent pedagoga	18. května 2023	sem. – Spolupráce asistenta a pedagoga ve výuce
asistent pedagoga	22. května 2023	seminář – Asistent pedagoga a jeho náplň práce
9.B, C (děvčata)	24. května 2023	kosmetický workshop
družina (2 oddělení)	24. května 2023	netradiční povolání – interaktivní přednáška
9. A, D (chlapci)	1. června 2023	kosmetický workshop
2. ročníky	1. června 2023	exkurze – letecká záchranná služba
1 pedagog. pracovník	5. června 2023	seminář - Předcházení agrese ve třídě
4.C, 5. B, D	7. června 2023	HK – bezpečné město
9. B, C (chlapci)	7. června 2023	kosmetický workshop

Metodik prevence se každý měsíc účastnil pravidelného **setkávání metodiků hradeckých škol** v tomto zařízení.

Z přehledu je rovněž patrné, že se několik pedagogů účastnilo **seminářů** přímo souvisejících s tématy prevence.

Po celý školní rok pracoval ve škole také **školní psycholog** Mgr. René Hůlek a jeho vytíženost hovoří o tom, že je takovýto odborník na škole velmi potřebný. Byl k dispozici jak třídním učitelům, tak i žákům a jejich rodičům. S některými žáky nebo rodinami pracoval dlouhodobě.

Sami **třídní učitelé** se nejvíce podíleli na prevenci rizikového chování prostřednictvím pravidelných **třídnických hodin**, které se konaly 1x za měsíc, anebo častěji - podle aktuální potřeby. V rámci těchto setkání se snažili mapovat chování jednotlivců, působit na vztahy mezi žáky navzájem a včas zareagovat na eventuální projevy rizikového chování.

6.2 Nespecifická prevence

V rámci nespecifické prevence nabízíme žákům množství volnočasových aktivit a školních i mimoškolních akcí:

- výlety a exkurze, spaní ve škole
- školy v přírodě, lyžařské kurzy
- sportovní akce
- filmová a kulturní představení, výstavy, návštěvy knihovny
- literární – vědomostní – sportovní – umělecké soutěže, projektové dny
- vánoční besídky, karneval, nárazové družinové akce

Veliký smysl spatřujeme především v aktivitách, kde dochází k prolínání různých věkových kategorií:

- projekt Hrdá škola
- tvorba školního časopisu
- Stučkování prvňáků
- školní Akademie
- Den dětí
- Mikuláš – žáci druhého stupně zavítají mezi prvostupňáky
- Ples – pro žáky 9. ročníků
- Den otevřených dveří – devátáci v roli průvodců pro rodiče a budoucí školáky (prosinec)
- slavnostní rozloučení s devátáky
- Parlament školy – své názory a podněty žáci tlumočí prostřednictvím zástupců všech tříd 2. stupně ve školním parlamentu, který se schází pravidelně 1x za měsíc anebo častěji – podle potřeby

Smysluplné trávení volného času je dětem vštěpováno neustále. Snažíme se předkládat žákům pestrou nabídku kroužků – běžně nabízíme dětem poměrně velké množství různých **kroužků a pravidelných odpoledních aktivit** pod vedením jak našich pedagogů, tak i externích spolupracovníků, do kterých je zapojena velká většina žáků – především 1. stupně.

Ve stanovených hodinách pak mohou žáci navštěvovat školní knihovnu či využívat venkovní sportoviště.

7. Propojení preventivního programu školy s ŠVP

Prevence rizikového chování je nedílnou součástí školního vzdělávacího plánu – a to jak na prvním, tak druhém stupni základní školy.

Klíčové oblasti jsou:

- oblast zdravého životního stylu – výchova ke zdraví, správná výživa, účelné plánování času, osobní a duševní hygiena, výživa, pohybové aktivity
- oblast společenskovední – formy komunikace, sociální dovednosti a kompetence
- oblast přírodovědná – biologie člověka, fyziologie, chemie
- oblast rodinné a občanské výchovy - postavení rodiny, ve společnosti, vedení domácnosti, zdravý vývoj a příprava na život
- oblast sociálně právní – právní aspekty rizikového chování, postoj společnosti k společensky nežádoucím jevům, práva dítěte, apod.

Preventivní témata jsou nejčastěji frekventována v následujících předmětech:

➤ **první stupeň:**

Český jazyk

Prvouka

Přírodověda

Vlastivěda

Hudební a výtvarná výchova

Tělesná výchova

Informatika

V rámci hodin vedeme žáky k zodpovědnosti za své zdraví, k rozlišení dobrého a zlého, k účelnému plánování času na povinnosti, zábavu a odpočinek, jak se chovat při setkání s neznámými lidmi, jak a koho v případě potřeby požádat o pomoc, seznamujeme se základními pravidly silničního provozu, atd.

➤ **druhý stupeň:**

Český jazyk a literatura

Chemie (nebezpečí návykových látek, atd.)

Přírodopis (první pomoc, ochrana zdraví, škodlivost kouření, AIDS, HIV, atd.)

Občanská výchova (informace o trestním zákonu, orientace v trestní odpovědnosti za přestupek a trestný čin, nedodržování lidských práv, autorská práva, správné hospodaření a nakládání s peněží a majetkem, pojištění, vztahy v rodině, volba povolání atd.)

Hudební a výtvarná výchova (relaxace a odpočinek, drogové závislosti, rasismus, intolerance)

Tělesná výchova (spolupráce, soutěživost, předcházení úrazům, agresivita, adrenalin, atd.)

Výchova ke zdraví (zdravý životní styl, poruchy příjmu potravy, sexuálně rizikové chování, pohlavní nemoci, atd.)

Informatika (bezpečnost na internetu, rizika virtuální komunikace, sdílení osobních dat, fotografií, atd.)

Komunikace (schopnost komunikovat a prosadit či obhájit vlastní názor, umění naslouchat, zdravé sebevědomí, práce s informacemi, atd.)

Základy společenských věd (porozumění sám sobě i druhým, charakterové vlastnosti, vrstevníci, vliv party, negativní vliv médií, jak nás ovlivňuje reklama, atd.)

V rámci výuky používáme nejrůznější metody práce, které se osvědčily:

- výklad (informace)
- samostatná práce (aktualita, referát, informace z médií, slohové práce, ...)
- párová či skupinová práce
- projekty, výtvarné ztvárnění

- besedy, diskuse
- hry, modelové situace, rozhovory
- přímá pozorování, dotazníky, výzkumná šetření (prováděná převážně studenty Univerzity Hradec Králové v rámci diplomových prací)
- hospitace ředitele a zástupců v hodinách
- vzájemné hospitace vyučujících

8. Plánované aktivity pro další školní rok 2023 - 2024

I pro letošní školní rok jsou plánovány obdobné akce jako ve školním roce 2022– 2023. Některé naplánované akce z oblasti nespecifické a specifické prevence jsou určeny pro jednotlivé třídy, ročníky, stupně či pro celou školu anebo mohou být spíše nárazové a vyplývat z konkrétních potřeb daných kolektivů.

9. Databáze odborníků

Současný stav, který se v průběhu trvání plánu může měnit. Změny eviduje školní metodik.

Telefonická a krizová pomoc

Linka bezpečí (bezplatná služba)..... **116 111**
www.linkabezpeci.cz (+ chat)

Poradenství

Český červený kříž (Besedy na téma AIDS)..... 495 516 127
Mostecká 290/3, HK 500 03
cckhk@seznam.cz, hradeckralove@cervenykriz.eu, www.cckhk.org

Dětský diagnostický ústav a středisko výchovné péče – Návrat

Říčařova 277/10, HK 503 01
(z důvodu rekonstrukce sídlí od 1. 3. 2023 na adrese Nerudova 104/63, Pražské předměstí 50002, Hradec Králové a funguje jako denní stacionář)
sociální pracovnice 739 401 363
svpnavrat@gmail.com

Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Modrý pomeranč

Formánkova 437/39, HK
Mgr. Slámová Lucie 777 041 030
nizkoprahove.centrum@salinger.cz

LAXUS (Adiktologické centrum poradenství a terapie)

Hořická 974/19, Hradec Králové 2, 500 02
adicentrum.hradec@laxus.cz 777 033 618

Občanské sdružení Nomia

(Poradna pro oběti násilí, Dětské krizové centrum a Centrum pro zdravě fungující rodinu)
Tř. E. Beneše 575, HK 500 12.....495 262 214, 606 824 104
poradna@nomiahk.cz

Salinger, z.s.

Mgr. Iva Rosíková – ředitelka organizace 495 267 249, 777 807 057
reditel@salinger.cz

**Pedagogicko – psychologická poradna a Speciálně pedagogické centrum
Královéhradeckého kraje**

.....495 265 423
Na Okrouhlíku 1371/30, HK 500 02
info@ppphk.cz

Prostor Pro, o.p.s.

Čajkovského 1861, HK 500 09 ..... 495 262 202
info@prostorpro.cz

Školské poradenské pracoviště MOZAIKA

Lužická 1208, Hradec Králové 500 03
Mgr. Jana Macková (vedoucí zařízení, psycholog)..... 495 407 156, 606 613 450
info@sppmozaika.cz

*Orgány státní správy***Magistrát města Hradec Králové**

Československé armády 408, 502 00 .....495 707 111

oddělení sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD)**- péče o rodinu a děti**

Mgr. Alena Antošová 495 707 375
Alena.Antosova@mmhk.cz

- kurátorské činnosti a náhradní rodinná péče

Ing. Bc. Roman Kočí 495 707 382
Roman.Koci@mmhk.cz

Městská policie Hradce Králové – Oddělení prevence kriminality

Na Potoce 740, HK - Třebeš

Mgr. Kněžourová Eva – ved. odděl. prevence, tisk. mluvčí 495 707 927, 731 131 091
Eva.Knezourova@mmhk.cz

Krajské ředitelství policie Královéhradeckého kraje

..... 974 521 111
Oddělení tisku a prevence 974 521 208
prap. Bc. Leona Špičánová – koordinátor prevence..... 974 526 207, 602 160 308
krph.tisk@pcr.cz, leona.spicanova@pcr.cz

10. Evaluace

Při vyhodnocování situace ve škole a dalším směřování preventivních aktivit vycházíme především z podkladů třídních učitelů a vedení školy předkládaných na pravidelných pedagogických radách. Na základě shromažďovaných zpráv můžeme konstatovat, že působení nespecifické i specifické prevence, uskutečňování osobních pohovorů s rodiči a řešení závažnějších případů výchovnou komisí přispívá k minimalizování případů a projevů rizikového chování.

11. Závěr

Hlavním cílem Preventivního programu školy je zapojení preventivního působení do běžné výuky ve škole podpořené nadstavbovými akcemi školy. Je nutné posílit úlohu pedagoga při tvorbě zdravého klimatu školy, předcházet vzniku rizikového chování a včas toto chování diagnostikovat.

Tento preventivní program shrnuje formy práce se žáky, spolupráci s rodiči a jinými výchovnými institucemi. Vše je zapojeno do každodenní práce pedagogů tak, abychom docílili takového prostředí školy, ve kterém se budeme cítit bezpečně a spokojeně.

PŘÍLOHY

1. Prevence školní neúspěšnosti

Školní neúspěšnost je chápána jako selhávání nezletilého v podmínkách školního edukačního programu nejen špatným prospěchem, ale také vytvářením negativních postojů ve vztahu k vlastnímu učení, vzdělávání, učitelům a škole obecně. Neprospěch je vždy způsoben souborem mnoha příčin, které je třeba včas rozkrýt a přijmout účinná opatření směřující k vytvoření podmínek ke zlepšení školní úspěšnosti. Rychlé a včasné řešení vyžaduje spolupráci žáků, vyučujících a zákonných zástupců. V některých případech je nutná odborná pomoc.

Strategie předcházení školní neúspěšnosti vychází z vyhlášky 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních.

Faktory školní neúspěšnosti:

- osobnost dítěte (snížená inteligence, emoční labilita, nízká odolnost vůči zátěži, poruchy učení, poruchy chování, ...)
- zdravotní stav žáka (zdravotní problémy - možná dlouhodobá = vysoká absence)
- přestěhování se, přechod na jinou školu (změna ŠVP)
- rodinné prostředí (nepodmětné, střídavá péče, nezájem o spolupráci se školou, nadměrně ochranné prostředí, ...)
- ohrožení sociálně nežádoucími jevy (šikana, domácí násilí, problémy ve vztazích – rodina, třída, s učitelem, ...)
- výchovně vzdělávací proces ve škole (neprospěch v předmětu, výrazné zhoršení prospěchu, neplnění zadaných úkolů, soustavné porušování šk. řádu, nesystematická příprava, ...)

Základem účinného řešení školní neúspěšnosti je správné rozpoznání příčin.

Všichni učitelé průběžně sledují prospěch a chování svých žáků a včas reagují na případné náhlé změny. V případě výrazných změn se citlivým pohovorem s žákem učitel (ideálně třídní učitel) pokusí zjistit možné příčiny a následně s nimi pracovat. Informování a spolupráce se zákonnými zástupci je samozřejmostí. Podle závažnosti problému třídní učitel nabídne osobní setkání s jednotlivými vyučujícími, případně s výchovným poradcem, metodikem prevence, školním psychologem či vedením školy. Kromě individuálních pohovorů je možné svolat jednání výchovné komise. Ze všech jednání se pořizuje písemný záznam, který obsahuje i doporučení školy vůči rodičům – individuální doučování, pomoc psychologa, vyšetření v PPP, apod.

Možná řešení školní neúspěšnosti:

- zvýšení motivace žáka, důraz na pozitivní hodnocení
- zvýšená práce pedagogů s kolektivem třídy, pomoc při začleňování žáka do třídního kolektivu, náprava narušeného klimatu třídy
- sestavení plánu pedagogické podpory (individuální přístup k žákovi – obsah i rozsah učiva se přizpůsobí vzdělávacím možnostem žáka)
- zařazení žáka do hodin reedukace (individuální práce s žákem)

- konzultace s vyučujícími předmětu (stanovení podmínek, za kterých může dojít ke zlepšení prospěchu)
- spolupráce se zákonnými zástupci žáka (doporučení dohledu nad domácí přípravou)
- doporučení pomoci odborných pracovníků

Škola průběžně vyhodnocuje úspěšnost těchto opatření, dlouhodobě sleduje žáky s riziky neúspěšnosti, poskytuje jim pomoc k jejímu překonání, zohledňuje vnější prostředí ovlivňující výsledky žáků a přijímá případná opatření k zamezení rizikového chování.

2. Program proti šikanování

Šikanování se ve své zárodečné formě vyskytuje prakticky na všech školách. Pocit bezpečí každého jedince a jeho začlenění do třídního kolektivu je základní podmínkou vytváření produktivního prostředí a dobrého sociálního klimatu třídy a školy. Škola má povinnost předcházet všem náznakům násilí a šikanování. Šikanování v jakékoli formě a podobě nesmí být pracovníky školy akceptováno. Samotní pedagogičtí pracovníci nesmí svým jednáním s některými žáky a chováním vůči nim podněcovat zhoršování vztahů směřující k šikanování těchto žáků jejich spolužáky.

Šikana je agresivní chování ze strany žáka/ů vůči žákovi nebo skupině žáků či učiteli, které se v čase opakuje (nikoli nutně) a je založeno na vědomé, záměrné, úmyslné a obvykle skryté snaze ublížit fyzicky, emocionálně, sociálně a/nebo v případě šikany učitele také profesionálně. Šikana je dále charakteristická nepoměrem sil, bezmocností oběti, nepříjemností útoku pro oběť a samoučelností agrese.

Podoby šikany:

1) přímá – zahrnuje fyzické útoky, vydírání, poškozování věcí, krádeže jiné osobě, útoky verbální (slovní), nadávky, vyhrožování, ponižování (může mít formu sexuálního obtěžování až zneužívání)

2) nepřímá – má za cíl způsobit emocionální a psychické utrpení žáka nebo učitele - projevuje se nápadným přehlížením, ignorováním či izolováním jedince, rozšiřováním zákeřných pomluv a lží, ponižováním před ostatními, atd.

3) kyberšikana – jedna z nejčastějších forem šikany, má mnohem větší dosah, často bývá doplňkem přímé či nepřímé šikany

Šikana a kyberšikana není sice sama o sobě trestným činem ani přestupkem, ale její projevy mohou naplňovat skutkovou podstatu trestného činu.

Program proti šikanování vychází z **Metodického pokynu ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních a z Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže.**

Celý program je součástí **Preventivního programu školy** a je vypracován v souladu s platným zněním **Školního řádu**.

Dokument je určen všem pedagogickým i nepedagogickým zaměstnancům školy, zákonným zástupcům žáků a žákům samotným.

Cíle programu

- vytvořit ve škole bezpečné, respektující a spolupracující prostředí
- vytvářet dobré vztahy v kolektivech
- vzdělávat pedagogické pracovníky v oblasti prevence a práce s třídním kolektivem
- sjednotit a stanovit postupy při řešení šikany nebo jejích náznaků

Preventivní opatření

- Na začátku roku žáky prokazatelně seznámit se školním řádem, který stanoví mimo jiné i pravidla chování ve škole a způsoby potrestání v případě zmiňovaného projevu chování.
- Žáci si s třídními učiteli ujasní pravidla fungování kolektivů, seznámí se se základními projevy šikany a na koho se mají obrátit v případě podezření na šikanu (ředitel školy, zástupkyně školy, třídní učitel, metodik prevence, výchovný poradce, dozorující učitel, schránka důvěry, ...).
- Pedagogičtí pracovníci sledují vztahy ve třídě, rozvíjí pozitivní vztahy mezi žáky, zlepšují klima ve třídě, lpí na dodržování vypracovaných pravidel třídy, vedou žáky k sebedůvěře, přiměřenému sebevědomí a odpovědnosti za své jednání.
- Pedagogičtí pracovníci provádějí prevenci o přestávkách (dozory ve třídách, na chodbách, v jídelně, v šatnách) a na všech činnostech organizovaných školou (exkurze, výlety, ...).
- Prevence šikanování je zapracována do předmětů 1. i 2. stupně.
- Rodiče jsou se základními dokumenty seznámeni na třídních schůzkách a formou webových stránek školy, jakékoliv podezření na šikanu ihned hlásí TU, vedení školy, metodikovi prevence nebo výchovné poradkyni.
- Škola spolupracuje s mnoha odborníky a organizacemi.

Postup při řešení šikany

Hranice, která odlišuje šikanování od škádlení nebo agrese, bývá někdy nezřetelná. Odhalení šikany bývá velmi obtížné. Významnou roli v tomto procesu hraje strach všech zúčastněných.

Šikanu řeší pracovníci školního poradenského pracoviště. Ti diagnostikují závažnost šikany a určí, jestli škola zvládne šikanu sama, nebo zda je potřeba zajistit pomoc odborných institucí.

Počáteční šikana – schéma strategických kroků, které je třeba dodržovat:

1. Rozhovor s informátory a oběťmi

- přicházejí-li s informací o šikaně rodiče – neměli bychom jejich výpověď zpochybňovat, reagovat obranně a vyjadřovat nedůvěru
- domluvit se s rodiči na spolupráci, na způsobu ochrany dítěte, ubezpečit je, že pomůžeme, naznačit příští kroky
- o rozhovoru s obětí by neměli vědět ostatní žáci – je třeba ji chránit před možnou pomstou agresorů a nebezpečím odmítnutí třídou

2. Nalezení vhodných svědků (přímých účastníků)

- ve spolupráci s informátory a oběťmi vytipujeme členy skupiny, kteří budou pravdivě vypovídat: žáci, kteří s obětí kamarádí, sympatizují, nebo ji alespoň neodmítají, žáci nezávislí na agresorech, kteří nepřijímají normy šikanování

3. Individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky

- nesmí dojít ke konfrontaci oběti a agresora a svědky s agresory
- rozhovory organizujeme tak, aby o nich druzí nevěděli – bezpečnost svědků, hledáme odpovědi na otázky co, kdy, kde a jak se stalo

Základní otázky taktiky vyšetřování:

Kdo je obětí, popřípadě kolik je obětí?

Kdo je agresorem, popřípadě kolik je agresorů? Kdo z nich je iniciátor, kdo je aktivní účastník šikanování a kdo je obětí i agresorem?

Co, kdy a kde a jak dělali agresori konkrétním obětím?

K jak závažným projevům došlo?

Jak dlouho šikanování trvá?

4. Zajištění ochrany obětím

- zajistit zvýšený dozor, zorganizování bezpečných příchodů a odchodů dítěte do a ze školy, v závažném případě nechat doma

5. Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi

- vyhodnocení závažnosti situace, ujasnění si kázeňských opatření, informování zákonných zástupců
- provádění záznamů z pohovorů, celková dokumentace případu
- udržování kontaktu se zúčastněnými, mapování dalšího vývoje
- následná práce s kolektivem

Pokročilá šikana

1. Překonání šoku pedagogického pracovníka a bezprostřední záchrana terče útoku
2. Domluva pedagogických pracovníků a vedení školy na spolupráci a postupu vyšetřování
3. Zabránění domluvě agresorů na křivé výpovědi
4. Pokračující pomoc a podpora oběti
5. Nahlášení Policii ČR
6. Vlastní vyšetřování

V rámci první pomoci je nutné při pokročilých, brutálních a kriminálních šikanách spolupracovat s dalšími institucemi a orgány, a to zejména s pedagogicko-psychologickou poradnou, střediskem výchovné péče, orgánem sociálně právní ochrany dětí a Policií ČR.

Postup při řešení kyberšikany

- pokud je žák vystaven některé z forem soustavného obtěžování nebo napadání přes internet, mobilní telefon nebo přes sociální sítě (facebook), třídní učitel okamžitě informuje ředitele školy, výchovného poradce, školního metodika prevence
- ideální je, pokud terč útoku shromáždil nějaké důkazy (screenshoty)
- rodiče nebo zákonní zástupci jsou pozváni do školy a s jejich pomocí se snaží eliminovat možnost přístupu k žákovi (oběti) od agresora
- pokud je agresor neznámý, je v této situaci doporučeno řídit se pravidly pro bezpečný pohyb na internetu (také je lepší změnit telefonní číslo, adresu na facebooku, internetu, mailu či zvolit jinou sociální síť) a po určitou dobu se snažit vyhýbat těmto kontaktům
- pokud je agresor známý, je třeba informovat také zákonného zástupce agresora a vysvětlit mu, že jde v podstatě o trestný čin, který by měl být takto posuzován, pokud nebude s okamžitou platností ukončen
- pokud došlo k tomuto činu v prostorách školy, bude přestupek hodnocen různými stupni výchovných opatření (viz školní řád), v opačném případě je na zákonných zástupcích, zda případ nahlásí příslušným orgánům (Policii ČR).

2.1 Informace pro žáky – šikanování

Nikdo nemá právo druhému ubližovat!

Spolužáci se k tobě chovají nepřátelsky, ubližují ti a ty nevíš, jak dál?

Víš o někom, kdo je šikanován, a je ti ho líto?

Co je to šikanování?

Za šikanování se považuje to, když jeden nebo více žáků úmyslně, většinou opakovaně ubližuje druhým. Znamená to, že ti někdo, komu se nemůžeš ubránit, dělá, co ti je nepříjemné, co tě ponižuje, nebo to prostě bolí. Strká do tebe, nadává ti, schovává ti věci. Ale může ti znepříjemňovat život i jinak. Pomlouvá tě, intrikuje proti tobě, navádí spolužáky, aby s tebou nemluvili a nevšímali si tě. Později se otravování života stupňuje a zdokonaluje. Nastupuje fyzické násilí (bití, krádeže a poškozování věcí).

Šikanování je vážná věc a v řadě případů bývá trestným činem.

Proč bývá člověk šikanován?

Není to proto, že by byl špatný, nebo proto, že by si to nějak zasloužil. Chyba není v něm, ale ve špatných vztazích mezi některými spolužáky. Převládá v nich bezohlednost a násilí.

Jak se můžeš bránit?

Když se ptali jednoho zoufalého žáka, proč o svém trápení neřekl rodičům, odpověděl: „Já nevím, když přijdu domů, tak se na to snažím nemyslet. A doufám, že už to bude lepší.“

Myslet si, že to bude lepší, je omyl. Nikomu nic neříct, je strkání hlavy do písku, které situaci jenom zhoršuje.

Nevzdávej to a udělej následující:

- **Obrat' se na učitele, kterému důvěřuješ. Může ti skutečně pomoci, bude ti věřit a neprozradí tě.**

- **Svěř se svým rodičům, kamarádovi.**

- **V případě, že nenajdeš odvahu říct to ani svým rodičům, zavolej na pražskou Linku bezpečí, telefon 116 111. Bezplatně můžeš telefonovat z celé republiky.** Tito lidé ti budou věřit, protože nejsi sám, komu se něco podobného děje.

Zpracováno podle metodického pokynu MŠMT k řešení šikanování ve školách a školských zařízeních.

2.2 Informace pro rodiče - šikanování

Šikanování je mimořádně nebezpečná forma násilí, která ohrožuje výchovu a vzdělávání žáků. Její zákeřnost spočívá v tom, že často zůstává dlouhodobě skrytá a u jejích obětí může docházet k závažným psychickým traumatům s dlouhodobými následky. Proto je v zájmu rodičů i školy, aby znali základní informace k prevenci a uměli tento specifický problém řešit.

Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrozit nebo zastrašit žáka. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem či skupinou vůči druhému jedinci nebo skupině žáků, kteří se nedokáží bránit.

Ne každý konflikt ve škole musí mít charakter šikanování, důležitým znakem je cílenost a opakovanost.

Odhalení šikany bývá obtížné, proto je nesmírně důležitá spolupráce s rodiči.

Postup rodičů při podezření na šikanování:

- rodiče informují o podezření na šikanování třídního učitele, školního metodika prevence či vedení školy (informaci o podezření je možné podat osobně, telefonicky i e-mailem - kontakty jsou uvedeny na www stránkách školy)

- v případech prokazatelných projevů šikany se rodiče přímo obrátí s informací na ředitele školy

- v případě šikany, která má charakter trestné činnosti, škola informuje Policii ČR nebo státní zastupitelství

- současně v odůvodněných případech škola zajistí oběti šikanování pomoc psychologa, speciálního pedagoga (etopeda), popřípadě jiného specialisty

Možné příznaky šikanování:

- za dítětem nepřicházejí domů spolužáci nebo jiní kamarádi
- dítě nemá kamaráda, s nímž by trávil volný čas, s nímž by si telefonovalo apod.
- dítě není zváno na návštěvu k jiným dětem

- nechut' jít ráno do školy (zvláště když dříve mělo dítě školu rádo), dítě odkládá odchod z domova, případně je na něm možno pozorovat i strach
- ztráta chuti k jídlu
- dítě nechodí do školy a ze školy nejkratší cestou, případně střídá různé cesty, prosí o dovoz či odvoz autem
- dítě chodí domů ze školy hladové (agresí mu berou svačinu nebo peníze na svačinu)
- usíná s pláčem, má neklidný spánek, křičí ze snu, např. "Nechte mě!"
- dítě ztrácí zájem o učení a schopnost soustředit se na ně
- dítě bývá doma smutné či apatické nebo se objevují výkyvy nálad
- zmínky o možné sebevraždě
- odmítá svěřit se s tím, co ho trápí
- dítě žádá o peníze, přičemž udává nevěrohodné důvody (například opakovaně říká, že je ztratilo), případně doma krade peníze
- dítě nápadně často hlásí ztrátu osobních věcí
- dítě je neobvykle, nečekaně agresivní k sourozencům nebo jiným dětem, možná projevuje i zlobu vůči rodičům
- dítě si stěžuje na neurčité bolesti břicha nebo hlavy, možná ráno zvrací, snaží se zůstat doma
- své zdravotní obtíže může přehánět, případně i simulovat (manipulace s teploměrem apod.)
- dítě se vyhýbá docházce do školy
- dítě se zdržuje doma více, než mělo ve zvyku

Kde hledat další informace?

www.linkabezpeci.cz

www.minimalizacesikany.cz

www.kpbi.cz

www.e-bezpeci.cz

www.sikana.org

www.internetporadna.cz

www.ncbi.cz

www.stoponline.cz

3. Krizový plán školy

Cílem krizového plánu je stanovit závazný postup pro všechny pracovníky školy v případech podezření či výskytu rizikového chování. Zahrnuje nejobvyklejší problémy spojené s rizikovým chováním žáků, určuje postup při jejich řešení a navrhuje kázeňská opatření v případě prokázání přestupku proti školnímu řádu či zákonu.

Krizový plán je součástí **Preventivního programu školy**, se kterým jsou každoročně seznámeni učitelé, žáci, rodiče a zákonní zástupci žáků. Vychází z **Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže** (MŠMT: č.j. 21 291/2010 – 28).

V případě řešení rizikového chování našich žáků spolupracuje školní poradenské pracoviště – vedení školy, výchovný poradce, metodik prevence a třídní učitel. O všech

situacích je veden zápis, který se dále využívá při procesu mapování rizikových situací na škole.

Bezprostřední ohrožení života

- poskytneme první pomoc
- zavoláme záchranou službu
- informujeme vedení školy
- informujeme zákonné zástupce

Užívání tabákových výrobků ve škole

Ve vnitřních i vnějších prostorách školy je kouření přísně zakázáno (vyhlášky, školní řád). Žák nesmí do školy tabák vnášet ani jej užívat. Není dovoleno vnášet a užívat ani beznikotinové cigarety (elektronické cigarety) a výrobky imitující cigarety. Žák si je vědom, že porušením zákazu kouření ve všech prostorách školy a na školních i mimoškolních akcích se vystavuje přísným kázeňským postihům.

- odebereme žákovi tabákový výrobek a zajistíme, aby v konzumaci nepokračoval
- informujeme vedení školy
- sepišeme stručný zápis i s vyjádřením žáka
- informujeme zákonného zástupce
- v závažných případech nebo pokud se situace opakuje, informuje škola odbor sociálně právní ochrany dítěte (OSPOD)
- tento postup platí i v případě vnějších prostor školy a blízkého okolí školy
- z konzumace tabákových výrobků vyvodíme kázeňská opatření v souladu se školním řádem

Alkohol

Prodej alkoholu je osobám mladším 18 let v ČR zakázán.

Zakázáno je rovněž osobám mladším 18 let alkohol nabízet, anebo je v konzumaci alkoholu podporovat. Podávání alkoholických nápojů osobám mladším 18–ti let může být trestným činem nebo přestupkem. Užívání alkoholu v prostorách školy a na všech akcích pořádaných školou je přísně zakázáno.

1) Nález alkoholu v prostorách školy:

- danou látku netestuje
- ihned uvědomí vedení školy
- nalezenou tekutinu uloží u vedení školy (pro možnost použití jako důkazu)
- zpracuje stručný záznam (na určený formulář)

2) Zadržení alkoholu u některého žáka:

- danou látku netestujeme
- o nálezu ihned uvědomíme vedení školy
- sepíšeme záznam, který bude obsahovat:
  - vyjádření žáka, který měl u sebe alkohol
  - datum, místo, čas nálezu a jméno žáka, u kterého byl nalezen (nebo který ho odevzdal)
  - podpis tohoto žáka
  - v případě odmítnutí podpisu uvedeme tuto skutečnost do zápisu
- zápis archivuje metodik prevence
- o nález alkoholu uvědomíme zákonného zástupce žáka (v případě opakování - odbor sociální péče)

3) Konzumace alkoholu:

- posoudíme momentální stav žáka, v případě potřeby poskytneme nezbytnou pomoc a přivoláme záchrannou službu
- pokud nehrozí akutní nebezpečí, sepíšeme stručný záznam a oznámíme situaci vedení školy
- ihned uvědomíme zákonného zástupce, který si žáka nezpůsobilého výuce odvede domů
- zákonnému zástupci oznámíme informaci o konzumaci alkoholu jeho dítětem i v případě, že je žák schopen další výuky
- pokud je zákonný zástupce nedostupný, vyrozumí vedení školy orgán sociálně právní ochrany dítěte a vyčká jeho pokynů
- při opakování takové situace škola splní oznamovací povinnost k orgánu sociálně právní ochrany dítěte
- vyvodíme kázeňská opatření v souladu se školním řádem
- projeví-li rodiče zájem, škola nabídne odbornou pomoc a informuje o dalších možných postupech vedoucích k odstranění těchto nežádoucích jevů
- obdobně postupujeme i v případě příchodu žáka do školy pod vlivem alkoholu

Návykové látky, jedy, apod. (včetně nikotinových sáčků, kratomu, ...)

Zákonem je zakázána výroba, distribuce, přechovávání, šíření a propagace návykové látky (NL) a to bez ohledu na věk žáka a prostředí, ve kterém by k tomu docházelo. Zakázáno je rovněž nabádání k užívání a samotné užívání návykové látky.

1) Nález NL ve škole

- látku netestujeme
- nález oznámíme vedení školy
- sepíšeme písemný záznam (datum, místo a čas nálezu) a vyrozumíme Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky

Pokud nalezneme **přímo u nějakého žáka** látku, kterou považujeme za omamnou nebo psychotropní, postupujeme takto:

- zabavenou látku netestujeme
- uvědomíme ihned vedení školy
- sepíšeme záznam o nález s vyjádřením žáka

- o nálezu informujeme Policii ČR, která provede identifikaci látky
- pokud je látka nalezena u intoxikovaného žáka, přivoláme lékaře a předáme mu vzorek látky
- další postup zajistí Policie ČR

Pokud má škola **podezření**, že některý z žáků má OPL u sebe, postupujeme takto:

- vedení školy vyrozumí Policii ČR, zkonzultuje postup a informuje zákonného zástupce žáka
- žáka izolujeme od ostatních a máme ho pod dohledem do příjezdu Policie ČR

2) Konzumace omamných psychotropních látek ve škole (OPL)

- návykovou látku žákovi odebereme a posoudíme, jaké hrozí nebezpečí
- pokud je nezbytné, zavoláme lékařskou službu první pomoci
- jestliže akutní nebezpečí nehrozí, sepíšeme záznam a vyrozumíme vedení školy
- škola vyzve zákonného zástupce k odvedení žáka ze školy
- zákonnému zástupci skutečnost oznámíme i tehdy, je-li žák schopen další výuky
- pokud není dostupný zákonný zástupce, vedení školy vyrozumí orgán sociálně právní ochrany dětí a vyčkáme jeho pokynů
- současně splníme oznamovací povinnost k OSPOD a Policii ČR
- vyvodíme kázeňská opatření v souladu se školním řádem
- podobný postup škola zvolí při příchodu žáka pod vlivem OPL

Podezření, že žák užívá návykové látky

- provedeme diskrétní šetření a snažíme se zjistit co nejvíce informací
- je-li podezření důvodné, citlivě informujeme rodiče, upozorníme je na další postup školy (v případě negativních reakcí rodičů škola uvědomí orgán sociálně právní ochrany dítěte)
- pokud není v silách školy situaci efektivně řešit, vyhledáme odbornou pomoc

3) Distribuce NL

Distribuce NL je trestným činem, konzumace je hrubým porušením školního řádu. Přechovávání NL je protiprávní jednání.

- v případě důvodného podezření, že došlo k distribuci NL ve škole, uvědomíme neprodleně vedení školy a současně je tato skutečnost oznámena Policii ČR
- vyrozumíme zákonného zástupce a orgán sociálně právní ochrany dětí
- zajistíme nález NL v prostorách školy a předáme Policii ČR i tehdy, není-li prokázáno, komu látka patřila
- řešení podezření z distribuce a užití NL spadá do kompetence Policie ČR, která přebírá iniciativu při řešení záležitosti
- metodik prevence sepíše záznam o celé události

Záškoláctví

Nepřítomnost žáka musí být omluvena do 2 kalendářních dnů. Není-li tomu tak, může škola klasifikovat absenci jako neomluvenou.

- o neomluvené i zvýšené omluvené absenci informuje třídní učitel výchovného poradce a ředitele školy nebo jeho zástupce
- při zvýšené omluvené absenci ověřujeme její věrohodnost (např. lze vyžadovat omluvenky od lékaře)
- Při neomluvené absenci žáka do součtu 10 vyučovacích hodin třídní učitel ihned kontaktuje zákonného zástupce, na pohovoru projednají důvody nepřítomnosti žáka a seznámí zákonného zástupce s možnými důsledky v případě nárůstu neomluvené nepřítomnosti. O absenci jsou vedeny řádné záznamy, o projednání s rodiči je vyhotoven záznam o pohovoru, který zákonný zástupce podepíše.
- V případě opakované nebo vyšší neomluvené absenci (nad 10 vyučovacích hodin) ředitel svolá výchovnou komisi, které se dle závažnosti a charakteru nepřítomnosti žáka účastní pracovníci školního poradenského pracoviště a zástupce z orgánu sociálně právní ochrany. Z jednání výchovné komise je proveden zápis. Pokud se zákonný zástupce nedostaví k výchovné komisi, uvědomí výchovný poradce písemně o případu záškoláctví orgán sociálně právní ochrany dětí.
- V případě, že neomluvená absence žáka přesáhne 25 hodin, odesílá ředitel školy oznámení spolu s náležitou dokumentací příslušnému orgánu sociálně právní ochrany dětí. Tato ohlašovací povinnost vychází z platné právní úpravy.
- vyvodíme kázeňská opatření v souladu se školním řádem

Hazardní hraní

V případě podezření, že se nezletilý žák věnuje hazardnímu hraní:

- informujeme rodiče žáka – nejlépe při osobním setkání
- podporu v této situaci mohou poskytnout pracovníci školského poradenského pracoviště (školní metodik prevence, výchovná poradkyně či školní psycholog) – doporučí služby specializovaných adiktologických poraden
- pokud rodiče odmítají spolupracovat s pracovníkem školy, je škola oprávněna vyrozumět sociálního pracovníka z orgánu sociálně právní ochrany dětí
- pokud má učitel důvodné podezření, že byl v souvislosti s hazardním hraním spáchán trestný čin (krádež, podvod, ublížení na zdraví atd.), bude o této situaci informovat ředitele školy – škola má ze zákona povinnost se v případě spáchání trestného činu (či podezření na spáchání) obrátit na orgány činné v trestním řízení, tj. Policii ČR

Krádež ve škole

- prevence je uvedena ve školním řádu upozorněním žáků a rodičů na nošení cenných věcí do školy, v případě potřeby mohou žáci cenné věci svěřit do úschovy
- žáci jsou povinni si své věci ohlídat a nevystavovat se riziku okradení tím, že cennosti nechávají nestřežené a nezajištěné
- při nahlášení krádeže se sepíše se záznam z vyšetřování
- informujeme vedení školy
- informujeme zákonné zástupce zúčastněných žáků
- dle závažnosti události informuje vedení školy Policii ČR
- v případě opakované krádeže vyrozumí škola orgán sociálně právní ochrany dětí

- vyvodíme kázeňská opatření v souladu se školním řádem

Sebepoškozování a pokus o ublížení na zdraví

- učitel, který zjistí sebepoškozování u dítěte, uvědomí třídního učitele
- třídní učitel kontaktuje rodiče a domluví si s nimi schůzku, doporučí služby psychologa nebo dalšího odborníka
- sepíše zápis z pohovoru, předá informaci řediteli a metodikovi prevence
- zjistíme-li, že se žák pokusil ublížit si na zdraví, zajistíme okamžitou zdravotní péči (dle závažnosti případu je žák ošetřen ve škole nebo přivoláme záchrannou službu)
- nenecháme dítě samotné a bez dozoru
- po zajištění lékařské péče informujeme rodiče
- při předání dítěte do péče rodiče požadujeme, aby rodič podepsal zápis o případu
- do zápisu uvedeme, že jsme rodiče o aktuálním stavu dítěte informovali, zdůrazníme nutnost vyhledat co nejdříve péči odborníka

Vandalismus

Dle školního řádu žák nesmí vědomě ničit majetek školy či někoho jiného.

- při zjištění takové skutečnosti neprodleně informujeme zákonného zástupce
- žák (zákonný zástupce) je povinen uhradit způsobenou škodu
- vyvodíme kázeňská opatření v souladu se školním řádem

Šikana a kyberšikana

Postup řešení v této oblasti rizikového chování se řídí Programem školy proti šikanování, který je přílohou Preventivního programu školy.

Rasismus

- zjistíme hloubku rasistických postojů, a jestli se jedná jen o rasistické narážky či je problematika spojena s násilím
- zjistíme rozšíření těchto postojů v kolektivu
- zaujmeme razantní stanovisko proti těmto projevům a zabráníme dalšímu šíření intolerance mezi žáky
- informujeme vedení školy a zákonné zástupce aktérů
- vyvodíme kázeňská opatření v souladu se školním řádem
- v případě závažných problémů informujeme Policii ČR
- s žáky nadále pracujeme, pozveme odborníky na dané téma

Při výskytu dalších forem rizikového chování se řídíme doporučenými postupy MŠMT.